

Inleidend orgelspel

Welkom en Votum en groet

Welkom in de Remonstrantse Arminiuskerk in Rotterdam!

We zijn blij dat u meekijkt bij deze dienst die we met een paar mensen opnemen. Jos van der Kooy zit achter het orgel. Nicky Bouwers zingt. Marileen Driesprong zorgt voor de techniek, terwijl onze koster Ed Stevens voor al het andere zorgt.

In deze onzekere tijden zijn we bij elkaar gekomen om naar u toe te komen. Als u niet naar de kerk kunt komen, of u vindt het gewoon te angstig, komen wij graag naar u toe. Met elkaar zijn wij verbonden.

Als altijd spreken we dat uit met de klassieke woorden:

Onze hulp is in de naam van de Heer
die hemel en aarde gemaakt heeft
die trouw houdt tot in eeuwigheid
en die niet loslaat het werk van zijn handen.

Genade zij u vrede van
God onze Vader
en van Jezus Christus, de Heer.
Amen.

Antwoordlied Tot u, Heer

Bijbeltekst Matteüs 22: 15-22

¹⁵De farizeeën maakten een plan om Jezus in de val te laten lopen. Ze hoopten dat hij iets strafbaars zou zeggen. ¹⁶Ze stuurden een paar van hun leerlingen naar Jezus toe, samen met een paar volgelingen van koning Herodes. Die moesten tegen Jezus zeggen: ‘Meester, u spreekt altijd de waarheid. U vertelt altijd precies wat God van ons wil. U zegt geen andere dingen om mensen een plezier te doen, of omdat u bang bent. ¹⁷Vertel ons daarom uw mening: Mogen wij belasting betalen aan de keizer of niet?’

¹⁸Maar Jezus wist dat ze met die vraag een slechte bedoeling hadden. Hij zei: ‘Wat zijn jullie schijnheilig! Jullie willen mij in de val laten lopen. ¹⁹Laat mij eens een munt zien waarmee je belasting kunt betalen.’ Ze gaven hem een munt. ²⁰Toen zei Jezus: ‘Wie staat er op deze munt?’ ²¹Zij antwoordden: ‘De keizer.’ Toen zei Jezus: ‘Geef aan de keizer wat voor de keizer is. En geef aan God wat voor God is.’

²² Ze waren erg verbaasd over dat antwoord. Ze lieten Jezus daar staan en gingen weg.

Lied te zingen op de melodie van lied 979

Een lied van Caesar (Willem Barnard)

De messiaanse mare
gaat als een lopend vuur,
Een storm door dorre blâren
het is het laatste uur

De Caesar en de Mammon,
die zijn voor God gelijk.
Hun rijk gaat op in vlammen,
het oude wereldrijk.

De Mammon en de Caesar,
die deelden het geweld.
Er is een mens verrezen
en die behoudt het veld.

De Caesar is de keizer,
de Stáát die geldt als god,
Maar Jezus zal verrijzen,
verrijzen uit de dood.

De Mammon is de Baäl,
maar Jezus is de Heer,
Die al zijn beelden slaan zal
tot in de aarde neer.

De macht der dwingelanden,
een macht ten dode toe,
Die haalt hij uit hun handen.
God is het doden moe.

Laat ons dan niet als slaven
van aardse overmacht
Het leven zelf begraven,
wij zijn van Gods geslacht!

Maar laten wij belijden
God die het leven gunt.
Wij zijn door Christus' lijden
geslagen en gemunt.

Preek

Er zijn van die Bijbelverhalen, die heel bekend zijn, maar die eigenlijk niet zo gemakkelijk te begrijpen zijn. De commentaren gaan twee kanten op en voor beide kanten is wel wat te zeggen. Zo is het ook met dit bekende verhaal van Jezus over het betalen van belastingen.

De setting is duidelijk. De vijanden van Jezus, de Farizeeën en de Herodianen hebben een val voor Jezus gezet. Hij bevindt zich op een bananenschil op glad ijs. En het is maar de vraag welke kant hij op valt. U begrijpt: we zitten in Palestina rond het jaar 30. Het land is bezet door de Romeinen. Belasting betalen aan de Romeinen is iets als de Winterhulp hier in de oorlog. Het werd als fout gezien. Politiek fout, maar daarmee in die tijd ook religieus fout. Moet je belasting betalen? Beide antwoorden zijn fout. Ja, je moet gewoon belasting betalen! Dan heb je de joodse nationalist en de religieuze scherpslijpers tegen je. Je bent fout in de oorlog. Maar zeg je, nee, je moet geen belasting betalen, dan ben je een oproerkraaier en dan hang je bij de Romeinen. En inderdaad: volgens het Lucasevangelie is het weigeren van belasting een van de redenen waarom Jezus als een oproerkraaier ter dood wordt gebracht. Een knappe benadering van zijn tegenstanders.

Jezus, zoals wel vaker in de evangeliën vindt een listige uitweg. Hij zegt: 'een denarius betalen aan de keizer? Laat mij zo'n muntje eens zien? Dit kan natuurlijk alleen retorisch zijn, maar er zijn ook commentaren die suggereren dat hij zo'n muntje echt niet op zak had. Sterker nog: er

schijnen groepen geweest te zijn, die dat weigerden. Want zo'n muntje bevatte de afbeelding van de keizer. En je mag geen gelijkenis maken van mensen! Dus geen centjes in de pocket!

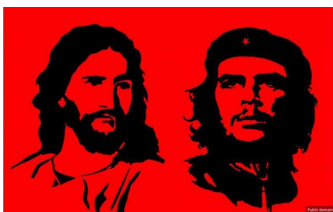
Maar goed, het muntje komt op tafel en schijnbaar onnozel zegt Jezus: 'Wie staat erop? Dat is de keizer. Nou, geef dan aan de keizer wat van de keizer is'. Als het verhaal hier geëindigd was, was Jezus een foute verrader geweest die niet stond voor de joodse zaak. Maar hij gaat verder en voegt iets aan het antwoord toe, waarmee hij zijn tegenstanders schaakmat zet in de strijd.

'Geef aan de keizer wat van de keizer is, maar geef aan God wat van God is'. Geen gelovige kan daartegen zijn. En eigenlijk ook geen Romein. Jezus ontsnapt listig aan de val die voor hem opgezet is.

Maar wat betekent deze slimme oplossing eigenlijk? En daar wordt het moeilijk. De traditionele uitleg is er eentje die geleid heeft tot de zogeheten tweerijken leer. De kerkvader Augustinus, rond 400, komt er al mee. Er bestaat een seculiere, wereldlijke macht. Dat is de gewone politieke macht van alle dag. Die is er gewoon. Daar bovenuit gaat de hemelse macht. Terwijl de wereldlijke macht alleen maar de tijdelijke dingen omvat, gaat de hemelse of goddelijke macht er bovenuit. Daar valt alles onder. Zolang we als mensen niet in Gods Koninkrijk leven, zolang dat nog niet aangebroken is, moeten we de wereldse macht aanvaarden. Die hoort bij de scheppingsorde. En daarom kan Jezus ook gewoon zeggen dat je belasting kunt betalen. Dat hoort bij de wereld. Overigens: die wereldlijke macht wordt, wanneer die christelijk wordt, ook onderdeel van het systeem. Dan wordt ook de overheid door God gebruikt om deze wereld te regeren. En dan moet je, met Luther, de overheid ook gehoorzaam zijn. De overheid draagt het door God gegeven zwaard niet tevergeefs, in een bepaalde uitleg van Romeinen 13. Vandaar dat sommige zeer orthodoxe gereformeerden in de Tweede Wereldoorlog zich niet wilden verzetten tegen de Duitse overheid!

Maar echt belangrijk in dit verhaal is natuurlijk, dat je aan God geeft wat van God is. En onuitgesproken is dat: alles. Want wat zou er niet van God zijn? En tegenover dat alles is dat kleine beetje geld voor de keizer natuurlijk volstrekt irrelevant. Besef dat en je maakt je mentaal niet meer druk over het wereldse. Dat is wellicht tijdelijk vervelend, maar dat gaat over.

Tegenover deze toepassing van een twee rijkenleer, waarin Jezus dus eigenlijk vrij mild spreekt over belasting betalen en daarmee dus ook over de Romeinen, staat ook een wat meer revolutionaire lezing. Daarbij hoort dat hij zo principieel is, dat hij geen cent op zak wil hebben. Hij wil er niets mee te maken hebben, zo fout is dat geld. Zo fout is de bezetter die de vrome joden beledigt door zijn beeltenis op munten te zetten. Hij wil er letterlijk niets mee van doen hebben. Geef die verdoemde keizer wat hij hebben wil, want ik wil het in elk geval niet hebben. En laat hem oprotten uit het land, want hier hoort hij niet. Geef aan God wat van God is. En daarmee wordt iets wat eerder dus niet politiek was, direct enorm politiek en revolutionair. Daar alles aan God behoort, moeten de Romeinen eigenlijk het land uitgeslagen worden.

De vraag is natuurlijk wat wij nu met die tegenstelling aan moeten. Is Jezus de revolutionair, over wie de bevrijdingstheologen uit de jaren zeventig zo enthousiast waren? De religieuze Che Guevara? Of is hij degene die de status quo volstrekt legitimeert in afwachting van het hemelse koninkrijk? Voor mijn gevoel kloppen de beide uitersten niet.

Jezus was geen lief doetje, een hippie die alleen maar 'peace' of 'shalom' zei. Hij stond ook niet op de barricaden voor een betere samenleving.

Jezus was fel in het stellen van prioriteiten. Het gaat in de wereld niet om het aardse. Niet om de machtswellust van de machts politici. Niet om het geld van de grote graaiers. Het gaat om

God, om liefde, om de naaste. Om er te zijn voor de mensen die je nodig hebben. Om niet te snel te oordelen, maar om met mildheid te kijken.

Jesus was geen wereldmijder, hij genoot van een glaasje wijn, hij at, zelfs na zijn opstanding uit de dood, een visje van de barbecue. Daarin was hij anders dan Johannes de Doper, de boeteprediker die opriep tot bekering, in zijn kameelharenmantel en wilde honing en sprinkhanen at. Maken wij het ons al te gemakkelijk van af, als wij al het felle, revolutionaire uit het verhaal wegpoetsen, zoals ons soms verweten wordt?

Voor mij blijft opvallend, dat Jesus het in zekere zin naast elkaar blijft plaatsen. Het radicale kiezen voor God en zijn weg en tegelijkertijd ook in de wereld zijn. En dan misschien ook wel belasting betalen, zelfs aan een vreemde overheerser. Dat is nu eenmaal de wereld waarin wij leven.

Tenslotte een open vraag, om vandaag nog eens verder over na te denken. Misschien betalen wij gemakkelijker aan de keizer, of in ons geval onze remonstrantse geloofsgenoot Wopke Hoekstra, wat er aan belastingen betaald moet worden, dan dat we werkelijk aan God geven wat we aan Hem verschuldigd zijn? Want God vraagt niet om een kleine bijdrage, maar om ons hele leven.

Maar goed, dat is iets om op een ander moment nog eens over na te denken. En wellicht overpeinst u het, wanneer we luisteren naar ons slotlied straks.

Amen.

Orgelspel

Gebeden, afgesloten met Onze Vader (gesproken)

Eeuwige God,

Van u hebben wij alles gekregen. Ons leven, de wereld waarin we bestaan en de mensen om ons heen die ons liefhebben. Het is niet zomaar dat we bestaan. We bestaan uit uw liefde. Uw liefde draagt ons, door heel het leven heen.

Maak dat wij daar iets van durven doorgeven. Liefde en ondersteuning voor onze medemens, wanneer hij of zij het moeilijk heeft. Dankbaarheid naar u, zodat we beseffen dat het allemaal niet zomaar is.

U hebt ons tot uw handen in deze wereld gemaakt. Onze roeping is het om er voor onze medemens te zijn. Om zo terug te geven, wat we ooit van u ontvingen.

Ontferm u over ons, o God, wanneer het leven ons zwaar valt. Wanneer we ons zorgen maken. Wanneer we angstig zijn. Wanneer we niet weten hoe het met ons verder zal gaan. Wanneer onze gezondheid ons in de steekt laat.

Wil ons dragen als we het moeilijk hebben. Als we eenzaam zijn. Als we rouwen om wie ons lief waren. Als we onze krachten voelen afnemen. U, o God, houdt ons vast, door heel het leven heen.

In stilte willen we u bidden. In de stilte spreken we ons voor u uit, omdat we weten dat u naar ons luistert.

[...]

Met gelovigen van alle tijden verbonden, bidden we de woorden die Jesus ook ons heeft leren bidden:

Onze Vader, die in de hemel zijt,
Uw naam worde geheiligd;
Uw koninkrijk kome;
Uw wil geschiede
Op aarde zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood.
En vergeef ons onze schulden
Zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
Maar verlos ons van de boze
Want van U is het koninkrijk en de kracht
En de heerlijkheid
In eeuwigheid.
Amen.

Aankondiging collecte

Bij het verhaal, over het geven van wat des keizers is aan de keizer en het geven van de rest aan God, past nu een kleine bemerking. Na afloop van de dienst verschijnt weer de informatie bij u in beeld over de collecte. We zamelen in voor het werk van de diaconie. Laat ik zo zeggen, de maatschappelijke kant van ons geloof en voor het werk van de gemeente. Kort gezegd: om te zorgen dat deze diensten gemaakt kunnen blijven worden.

Wat u vandaag schenkt, kunt u aftrekken van wat u aan de keizer geeft.
Gunt u de keizer dus weinig, gun het ons dan. We zullen u er dankbaar voor zijn.

Slotlied 912 Neem mijn leven, laat het, Heer

Uitzending en zegen

Bevestigen wij dan ons geloof in een leven van liefde,
Aanvaarden wij onze verantwoordelijkheid voor onze geloofsgemeenschappen,
En werken wij verder aan onze levensopdracht in deze wereld,
Onder Gods zegen.

De Heer zegene en Hij behoede u.
De Heer doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.
De Heer verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.
Amen.

Orgelspel: Improvisatie op Aan U behoort, o Heer der heren (978)